

GEEN JOODSE 'WERKENDE LEDEN'

'vrijwillig mee te werken aan de afscheiding van de Nederlandse Joden uit het nationaal verband, m.a.w. aan het optrekken van een moreel, misschien straks materieel ghetto. Hiertegenover zou ik willen opmerken dat het Nederlandse volk heeft getoond, zodanige afscheiding niet te willen en dat wij dus, door ons bereid te verklaren tot de door u bedoelde medewerking, zouden handelen tegen dat wat ons volk als een primaire eis van recht beschouwt.'¹

Tegen een nader gesprek met Homan en de Quay had Visser geen bezwaar.

Dat gesprek vond op de 21ste april plaats en nu was behalve Dasberg ook prof. dr. D. Cohen aanwezig; Cohen was lid van de Joodse Coördinatie-Commissie maar tevens sinds ruim twee maanden een van de beide voorzitters van de Joodse Raad voor Amsterdam. Homan stelde in dit gesprek eerst weer het punt aan de orde dat al door Visser afgewezen was. Hij zei, aldus Vissers verslag,

'ronduit wat hij gaarne wilde: vrijwillige uittreding der Joden . . . Hij vertelde van een onderhoud met ene *Generalsekretär* Schmidt, die hem ronduit om deze verwijdering gevraagd had en daartegenover belangrijke politieke voordelen had beloofd. Homan had geweigerd . . . Schmidt was boos geworden . . .

Homan vertelde voorts dat hij ons wilde waarschuwen dat hij intensiever optreden en werken van de Unie voorbereidde en dat hij het beter vond, op de vooraanstaande posten geen Joden op te nemen . . .'

'Op de vooraanstaande posten' – *duidelijk* was Homan niet en Visser keerde dus tot het al besproken punt terug:

'Ik antwoordde

1e dat, zelfs als wij zouden willen, wij geen enkele macht bezaten de Joden tot bedanken te noodzaken en dat het grootste deel onze oproep eenvoudig zou negeren;

2e dat een zodanige stap onzerzijds hem toch niet het gewenste resultaat zou verschaffen daar ook de overgeblevenen, talrijk of niet, zijn organisatie het brevet van *Judenreinheit* zouden doen missen;

3e dat wij – en dat was de hoofdzaak – principieel op de hem bekende gronden tot een dergelijke stap nooit zouden overgaan. Wij, meer dan anderen nog, hadden in deze dagen een leidend beginsel van node, wilden wij niet tot een wankele en willoze massa afzakken, en dat beginsel was dat wij moesten weigeren vrijwillig iets te doen wat onze afscheiding van het overige Nederlandse volk zou bevorderen.'

¹ Brief, 9 april 1941, van L. E. Visser aan J. Linthorst Homan en J. E. de Quay (a.v.).